

עט ואתיקה

גליון מס' 90 | תשרי תשס"ח | אוקטובר 2008

יוצא לאור ע"י ועד מחוז ת"א והמרכז של לשכת עורכי הדין | העורך: עמוס נצר | המערכת: דניאל פריש 10, ת"א 64731

חברות וחברים יקרים,

בימים אלה ניתנה החלטה משפטית מפורטת ומקיפה בביהמ"ש המחוזי בירושלים אשר יש לה השפעה וחשיבות בכל הקשור לחשיפת חומר חקירה ולהיקף החיסיון ביחסי עו"ד-לקוח ואני מוצא מקום להפנות תשומת ליבכם למסר העולה מהחלטת ביהמ"ש בעניין זה.

סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כי "דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עו"ד ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן ע"י עו"ד ללקוח, לא יגלה אותם עוה"ד בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסיונותו". הוראת חוק זו ברורה וחד משמעית, ברם, נשאלת השאלה מהו הדין מקום שעו"ד נאשם בפלילים או נתבע בהליך אזרחי ועליו להגן על עצמו באופן שהגנתו מחייבת גילוי מידע חסוי תוך הפרת החיסיון הנ"ל?

ביהמ"ש המחוזי בירושלים נדרש לאחרונה לסוגיה זו במסגרת בקשה שהגישה חברה אשר ננקט כנגדה הליך פלילי(ב"ש 4301/08, 4591/08, מחוזי י-ם). בהקשר זה יודגש כי להבדיל מהליך פלילי או אזרחי הרי שההליך בביה"ד המשמעתי התנהל בדלתיים סגורות עפ"י הדין כאשר חשיפת המידע היתה מוגבלת לכותלי ביה"ד בלבד אך חרף נתון זה הרשיע ביה"ד המשמעתי את עוה"ד בגין הפרת חובת הסודיות כאמור לעיל. יצויין כי ביהמ"ש העליון קבע בעתו, בעניין אחר, כי יש לבחון כל מקרה לגופו תוך שיתכנו מקרים חריגים בהם יהא עוה"ד רשאי להפר את החיסיון המקצועי אך תנאי סף לכך הינו היותו של המידע החסוי רלוונטי ונחוץ להגנתו של עוה"ד והאם בנקודת הזמן שבה חשף עוה"ד את המידע החסוי אכן היה לו יסוד לסבור כי המידע שחשף נחוץ להגנתו ואין בו כדי להכפיש את הלקוח או לפגוע בענייניו שלא לצורך. בעניינינו הליך ביהמ"ש המחוזי צעד קדימה כאשר קבע בהחלטתו כי מקום שבו הגנתו של עו"ד בפלילים מחייבת גילוי מידע חסוי-הוא רשאי לעשות כן. יחד עם זאת, קביעה זו הינה משתמעת מההחלטה ומהווה פועל יוצא שלה תוך שביהמ"ש נסמך על נימוקים ראייתיים והוראות הדין הפלילי ביחס לחומר ראיות והאזנות סתר.

מכל מקום, הפועל היוצא הינו שניתן להכיר, בכפוף למגבלות של רלוונטיות ומידתיות, במצבים בהם יהא עו"ד רשאי להפר את הסודיות המקצועית הנובעת מחיסיון עו"ד-לקוח בכדי להתגונן מפני הליך משפטי הננקט כנגדו אך יש לסייג ולהדגיש כי אין מדובר בהרשאה גורפת ויש לבחנה באופן זהיר ומידתי ביחס לנסיבות הקונקרטיים של כל מקרה לגופו, תוך הפעלתה בתום לב ורק כאשר הפרת הסודיות אכן נחוצה לצורך ביסוס הגנתו של עוה"ד. זאת להבדיל ממצב בו עוה"ד מפר את הסודיות המקצועית ממניעים זרים ופסולים כגון הרצון להכפיש ולהבאיש את שמו של הלקוח או לפגוע במהימנותו וכיוצ"ב שיקולים שאין מקום להצדיקם ולהתירם.

בברכת חברים,

אפרים נוה, עו"ד

יו"ר ועדת האתיקה מחוז ת"א והמרכז

חוק לשכת עורכי הדין (תיקון 32), התשס"ח-2008 (להלן: "התיקון")

ביום 3.7.2008 פורסם תיקון מס' 32 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק"), אשר שינה באופן מהותי את הדין המשמעותי של עורכי הדין.

להלן סקירה חלקית של השינויים המהותיים הרלוונטיים, ואולם מומלץ לקרוא בעיון רב את התיקון כולו:

1. הסמכות להגשת קובלנות - סעיף 63 לאחר התיקון קובע, כי הסמכות להגשת קובלנות תהיה בידי ועדת האתיקה המחוזית או ועדת האתיקה הארצית (במקום ועד המחוז או הועד המרכזי).

סעיף זה יכנס לתוקף שנה לאחר פרסום החוק, היינו, החל מיום 3.7.2009. הקובל יהיה ועדת האתיקה המחוזית או ועדת האתיקה הארצית.

2. פומביות הדיונים בבתי הדין למשמעת - סעיף 65א אשר הוסף בעקבות התיקון קובע, כי בית הדין המשמעותי ידון בפומבי. לבית הדין הסמכות לדון בדלתיים סגורות בעניין מסויים, כולו או חלקו, בהתאם לחריגים המפורטים בס"ק (ב). כמו כן, כאשר הדיון הנו בדלתיים סגורות, לבית הדין הסמכות לקבוע, כי אדם או קבוצה של אנשים יהיו נוכחים בעת הדיון, כולו או מקצתו, וכן המתלונן רשאי כי אדם נוסף, לפי בחירתו, יהיה נוכח עימו בדיונים.

סעיף זה חל על קובלנות אשר הוגשו החל מיום פרסומו של החוק, היינו, בקובלנות אשר הוגשו לאחר יום 3.7.2008. תתאפשר נוכחות קהל.

3. העמדת פסק דין לעיון הציבור - סעיף 69ב אשר הוסף בעקבות התיקון קובע, כי הלשכה תעמיד לעיון הציבור כל פסק דין של בית הדין המשמעותי, בציון שמו של הנאשם, ותאפשר לכל המעוניין בכך לקבל העתק מפסק הדין. עם זאת, לבית הדין המשמעותי האפשרות להורות על איסור פרסום.

סעיף זה חל על קובלנות אשר הוגשו החל מיום פרסומו של החוק, היינו, ניתן להעמיד לעיון הציבור את פסקי הדין בקובלנות אשר הוגשו לאחר יום 3.7.2008. אין באמור בתיקון כדי לבטל את הוראות סעיף 69ב (ב) לחוק, על פיו פסק דין הכולל עונש של השעיה בפועל או הוצאה מהלשכה יפורסם, כולו או חלקו, עם ציון שם הנאשם.

4. ערכאת ערעור - סעיף 71 לאחר התיקון לחוק קובע, כי על פסק הדין של בית הדין המשמעותי הארצי ניתן לערער לבית המשפט המחוזי בירושלים (במקום בית המשפט העליון).

סעיף זה חל על ערעור על פסק דין של בית הדין המשמעותי הארצי שמוגש ביום תחילתו של החוק, יום 3.7.2008, ואילך.

5. ביצוע פסקי דין - סעיף 72 לאחר התיקון לחוק קובע, כי ביצוע פסק דין לא יעוכב רק בשל כך שניתן לערער עליו או שעוד לא תמו כל ההליכים בערעור שהוגש על פסק הדין. כן נקבע, כי בית הדין המשמעותי או בית הדין שלערוור (במידה והוגש ערעור) או בית המשפט שלערוור (במידה והוגש ערעור) רשאים להורות על עיכוב ביצועו של פסק הדין.

עד להכרעה בערעור או עד למועד מוקדם מזה שיקבע.

תוקפו של סעיף זה הנו מייד, היינו, החל מיום פרסומו של החוק, יום 3.7.2008, כל פסק דין שינתן יבוצע באופן מייד, מבלי שיש צורך להמתין כי יהפוך לחלוט.

עוה"ד ולקוחו // החובה לחסור תצהיר לחותם עליו

העובדות:

1. גבר ואשה מצויים בהליך משפטי בבית המשפט למשפחה כאשר האשה תובעת מזונות מהגבר עבור ילדתה שנולדה ממנו.
2. הצדדים פנו לעורך הדין בניסיון לפשר ביניהם.
3. במהלך הריונה פנתה האשה למשטרה וטענה כי בן זוגה מאיים עליה ולוחץ עליה לבצע הפלה. כתוצאה מכך נרשם לגבר רישום פלילי.
4. כעת מצב היחסים בין הצדדים השתפר והגבר פנה לאשה בבקשה כי תסייע לו במחיקת הרישום הפלילי. האשה חתמה על תצהיר למשטרה בו צויין שאיננה מתנגדת למחיקת הרישום הפלילי.
5. עתה מבקשת האשה לקבל לידיה את התצהיר שנחתם על ידיה, אך הגבר, שהוא למעשה הלקוח של עוה"ד, הפונה, מסרב למוסרו.
6. לאור העובדות דלעיל שואל עוה"ד, הפונה, כיצד עליו לפעול.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לפונה כי אינו יכול להשיב את כל עותקי התצהיר למי שחתמה עליו, אך הוסיפה כי משחתמה האשה, שאינה הלקוחה, על התצהיר לפני עוה"ד, השואל, היא זכאית לקבל עותק הימנו.

(49241)

עוה"ד ולקוחו // כיצד על עו"ד לפעול בעת מחלוקת בין שני צדדים אותם הוא מייצג

העובדות:

1. עורך דין מייצג את המוכרים והרוכש בעסקת מכר מקרקעין.
2. החוזה נחתם, שולם תשלום ראשון ונרשמה הערת אזהרה בטאבו.
3. המוכרים פנו לעורך הדין וטוענים כי התחרטו ומבקשים לבטל החוזה מסיבות שונות רבות, כולל אי עמידה של המתווך בהבטחתו שימצא להם דירה חלופית.
4. למוכרים אין טענות כלשהן כלפי הרוכש בהקשר להליכים שקדמו לחתימת העסקה.
5. כיום מצהירים המוכרים כי אין בדעתם להמשיך בקיום התחייבויותיהם עפ"י החוזה ודורשים לבוא למשרד עורך הדין ולהשיב לידיה את הכספים ששולמו להם עד היום ע"י הרוכש.

6. עורך הדין שואל האם הוא חייב לקחת מהם את הכספים ולהחזיקם בנאמנות עד לביורור הענין בין הצדדים או שאסור לו לקחת מהם את הכספים בשל סירוב הרוכש לקבלו ו/או בשל סירוב הרוכש לבטל את העסקה.

7. בנוסף, מבקש עורך הדין לדעת האם הוא אמור להמשיך ולפעול בעסקה זו באם אכן המוכרים יפרו את החוזה ולא ימציאו מכתב כוונות לסילוק והאם הוא אמור להוציא מכתבים כלשהם - שכן הוא חושש שהם יפרשו את מכתביו כמכתבי התראה מצד מי שאמור לייצגם בעסקה.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי אינו רשאי לעשות כל פעולה ו/או לייצג בענין כלשהו הנוגע לעסקה נשוא פנייתו לועדה ללא הסכמה בין הצדדים.
2. הואיל וייצג את שני הצדדים בעסקה - הרי הפונה אינו יכול ליטול תפקיד כלשהו בסכסוך בין הצדדים ועל הפונה להודיע להם זאת.

(49243)

עיסוקים אסורים/נוספים // המגבלות החלות על עו"ד מחכ

כללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), תשס"ג-2003

העובדות:

עורכת דין פנתה לועדה בשאלה האם היא יכולה לעבוד כסוכנת נדל"ן במשרד תיווך ובמקביל להמשיך ולעבוד כעורכת דין במשרדה ולחתום על עסקאות במקרקעין של אותו משרד תיווך בעסקאות שלא היתה לה נגישות ולא היתה כל מעורבות במסגרת עבודתה כסוכנת נדל"ן.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי היא רשאית לפעול כמפורט לעיל בכפיפות לכך שתהא הפרדה מוחלטת בין שני העיסוקים ובכפיפות לכך שעסקאות בהן טיפלה כסוכנת נדל"ן לא תהא רשאית לחתום בכובעה כעורכת דין.
2. מותר לפונה לטפל בכובעה כעורכת דין בכל ענין שלא טיפלה בו במסגרת עבודתה כסוכנת נדל"ן.

(49223)

עיסוקים אסורים/נוספים // חתן שירותים משפטיים לחברה יזמית

העובדות:

עורך-דין פנה לועדה ושאל האם הוא יכול לתת שירותים משפטיים לחברה המאגדת יזמים ונותני שירותים שונים - וזאת כנגד קבלת תמורה המהווה אחוז מסויים משכר הטרחה.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לשואל כי ההסדר הנוכח בפנייתו עומד לכאורה בניגוד לנקוב באמור בסעיף

58 לחוק לשכת עו"ד תשכ"א-1961 וייתכן אף בניגוד להוראות סעיף 56 לחוק בדבר שידול ע"י אחר.
(49309)

עו"ד וביהמ"ש // המגבלות החלות על עו"ד המשמש עד של צד שכנגד

העובדות:

1. במסגרת סכסוך אזרחי-משפטי המבוסס בעיקרו על עילות שטריות והנסוב על שטר ספציפי מייצג עו"ד הפונה את התובע.
2. לאחר שהשטרות הוגשו לביצוע בלשכת הוצל"פ חתם צד ג' לסכסוך בפני הפונה על תצהיר עדות ראשית לענין הסכסוך בכללותו ולענין השטרות עצמם.
3. הנתבעים הגישו תצהירי עדות ראשית מטעמם וביניהם תצהיר מטעמו של אותו צד ג' אשר חתם על תצהיר בפני הפונה.
4. לאחר שהנתבעים הגישו את תצהירי העדות הראשית יצר צד ג' קשר טלפוני עם הפונה והודיע לו כי התצהיר אותו ערך בפניו הוא התצהיר הנכון מבחינה עובדתית וכמו כן טען צד ג' כי בעבר דרש מהנתבעים שלא יעשו כל שימוש בתצהיר אותו מסר לידיהם, ללא אישורו מראש - עובדה שבאה לידי ביטוי גם בניירת שצורפה לתצהירים מטעם הנתבעים.
5. כיום מבקש הפונה את חוות דעת הועדה בדבר אפשרותו לזמן את צד ג' לחתום בפניו על תצהיר משלים אשר יפרט את השתלשלות האירועים נשוא חתימתו על התצהירים.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לפונה כי, ע"ס העובדות שפורטו בפנייתו, הוא אינו יכול להיפגש עם העד ולהחתימו על התצהיר המבוקש על ידיו באשר הוא משמש עתה עד של הצד שכנגד. יחד עם זאת הבהירה הועדה כי בחקירה הנגדית יוכל לקבל את הפירוט המבוקש על ידיו מאותו עד.
(49478)

עו"ד ומשרדו // המגבלות החלות על עו"ד ישראלי בהעסקת עו"ד ממדינה זרה

העובדות:

1. עורך-דין ישראלי מעוניין לקבל את עמדת הועדה האם הוא רשאי לצורך עיסוקיו לשכור חדר במשרד העוסק במתן ייעוץ ושירותים משפטיים בכל הקשור לדין של מדינה זרה ושמוחזיקו אינם עורכי דין בישראל אלא באותה מדינה זרה.
2. בנוסף, שואל הפונה האם הוא רשאי להעסיק במשרדו עובדים בשכר ו/או יועצים לדין הזר שאינם עורכי דין בישראל אלא עורכי דין במדינה זרה והאם הוא רשאי להקים סניף של משרדו, בו יהא נוכח בדרך-כלל, בשעות קבלת קהל בשעות הבוקר, ובמקביל להמשיך בניהול משרדו הראשי, בו יהא נוכח בדרך כלל בשעות קבלת קהל בשעות אחר הצהריים.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי ההסדר המוצע על ידיו אינו עומד באמות המידה הקבועות בכלל 4 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.
2. הועדה בדיעה כי מותר לעוה"ד להעסיק במשרדו עובדים בתנאי שאלה יעבדו בעבור עוה"ד לצורך עיסוקו המקצועי ולא למטרות אחרות. כמו כן על הפונה לדאוג שיחסי העבודה הללו לא יהוו מסווה ליחסי שיתוף אסורים. יצויין כי לעובדים שאינם עורכי דין ישראלים אסור לעסוק בפעולות שיועדו לעורכי דין בלבד.
3. אשר לשאלה בדבר הקמת סניף של משרדו הבהירה הועדה כי ההסדר המתואר לעיל אינו עולה בקנה אחד עם הוראות כלל 5 (א) לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.

(49155)

שכ"ט // אופן גביית שכ"ט

העובדות:

- עורך-דין המשמש כמנהל גבייה בחברה קמעונאית ועוסק בגביית כל ההמחאות החוזרות של החברה פנה לוועדה בסוגיית גביית שכ"ט הנגבה בשני אופנים:
1. שכ"ט הנפסק בתיקי הוצל"פ.
 2. אם התיק לא מגיע להוצל"פ נגבה שכר עבור מכתב ההתראה שנשלח לחייב.
- שואל עוה"ד האם מהלך זה של העברת שכ"ט שנפסק לו הינו תקין ובניסיונות אלו למי שייך שכר הטרחה בתיקים לחברה או לעורך הדין השואל.
- בנוסף מבקש הפונה לדעת מהן זכויותיו בתיקי החברה, ככל שהוא מפסיק לעבוד בחברה והתיקים עוברים לטיפולו של עו"ד אחר.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי כל שכ"ט שנפסק בתיק ההוצל"פ נפסק לזוכה.
2. כאשר החברה הציבורית, שבה מועסק הפונה, משלמת לו שכר עבודה, מיועד שכר זה גם עבור הטיפול בתיקים.
3. נוכח האמור, השכר הפסוק מהווה פיצוי החברה על השכר המשולם לפונה ואין לו זכויות אישיות בתיקים.

(49222)

עוה"ד ועמיתו לחקצוע // הגשת תביעה נגד חבר לחקצוע

עורך-דין העלה בפני ועדת האתיקה נושא של אפשרות הגשת קובלנה פלילית כנגד עמית למקצוע וביקש לקבל את עמדת הועדה בסוגייה.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לפונה כי שאלתו מעלה סוגייה משפטית ולא סוגייה אתית. בנוסף, הוסבה תשומת לב השואל להוראות כלל 31 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.

(49165)

פעילות מקצועית/שונות // פעולת עוה"ד הן כשכיר והן כעצמאי

העובדות:

1. עורכת דין ובעלה פתחו משרד עצמאי לעריכת דין המטפל בענייני נדל"ן, כאשר עוה"ד קיבלה הצעה לכהן כיועמ"ש קבועה של תאגיד באופן ובמהלך פעילותה עבורו תשב במשרדי התאגיד.
2. שואלת עוה"ד האם היא רשאית לשמש יועמ"ש קבוע של תאגיד ובמקביל ליטול חלק בפעילות המשרד שבבעלותה, האם עליה לפרסם בנייר המכתבים ובכרטיסי הביקור שלה את שתי הכתובות, האם חובתה לעדכן תחת פרטיה את הכתובת הרשומה של התאגיד והאם חלות עליה הגבלות ו/או חובות נוספות.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי אם מעבידה (התאגיד) מסכים לעיסוק עוה"ד כעצמאית מחוץ לשעות עבודתה אצלו, היא רשאית לעשות כן.
2. אשר לעיסוקה כעצמאית, עליה לציין בהקשר לכך את מען משרדה כעצמאית.
3. באשר לשאלותיה של עוה"ד בדבר נייר המכתבים כשכירה, הופנתה תשומת לב להוראות סעיף 4 לכללי לשכת עוה"ד (פרסומת), תשס"א-2001.

(49457)

עיסוקים אסורים/נוספים // האיסור לשתף פעולה עם אדם שאינו עורך-דין

העובדות:

1. עורך-דין צעיר פנה לוועדה לאחר שהוצע לו לשתף פעולה עם אדם שאינו עורך-דין אך בעל מומחיות באחד מתחומי הדין.
2. אותו אדם מציע את שירותיו לאנשים רבים ומסייע להם בניסוח מסמכים משפטיים ומייעץ מנסיונו.
3. שואל עוה"ד אודות המותר והאסור בשיתוף הפעולה עם אותו אדם.

עמדת ועדת האתיקה:

1. האדם המוזכר בפנייה לוועדה, קרוב לוודאי, שאינו עורך-דין, כנראה מסיג את גבול המקצוע ונותן שירותים משפטיים חרף העובדה שאינו עורך-דין.
2. נוכח האמור לעיל אין להתיר את ההתקשרות עמו.
3. תשומת לב השואל הופנתה לכך שבהתקשרות מעין זו קיים חשש שהפונה יעבור עבירה

של שיתוף ו/או שותפות עם מי שאינו עו"ד או יעניק שירותים בניגוד לכלל 11ב' לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.
(49489)

עוה"ד והצד שכנגד // חסירת חידע לצד שכנגד

העובדות:

1. עורך-דין המייצג בעל בהליך גירושין ערך פגישה במשרדו עם לקוחו, האשה וב"כ. לאותה פגישה הגיעו גם אם הבעל ואם האשה ונותרו מחוץ לחדר הישיבות.
2. במהלך המו"מ להטו הרוחות והוטחו דברים קשים בין הצדדים, כתוצאה מכך פנה ב"כ הורי הבעל אל עוה"ד, הפונה וביקש לקבל דו"ח בכתב על ההתרחשויות בעת הפגישה.
3. שואל הפונה האם הוא יכול להמציא לעוה"ד את המבוקש על ידיו.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי ע"ס העובדות שפורטו בשאלתה המידע אינו חסוי. עם זאת ראוי שהפונה יקבל את הסכמת הבעל למסירת הפרטים ובהעדר התנגדות יוכל למוסרם.
2. הועדה סבורה כי לא חל חסיון בדברים הנזכרים גם בעילה שהינם חלק ממשא ומתן, גם אם במסגרת מו"מ צד אחד משמיע דברים שהינם בבחינת לשון הרע, אין בכך להקנות להם חסיון.
3. באשר לעדות, ראוי כי העדות תינתן בע"פ ולא במסגרת תצהיר על מנת לאפשר למעוניינים להתנגד לעדות.
4. הועדה הדגישה כי עמדתה דלעיל הינה אך ורק במישור האתי ואין בה כדי להכשיר עדות או לקבוע רלבנטיות או כל קביעה אחרת בתחום דיני הראויות.
(49278)

ניגוד עניינים // ייצוג נאשם

העובדות:

1. עורך-דין מייצג עצור בבקשה להארכת מעצר בנושא חשד לעבירות אלימות נגד אשתו.
2. בדיון המשפטי שנערך הוגשה הצהרת תובע, הדיון נדחה ונציג המשטרה הצהיר לפרטיכל כי החקירה בעניינו של הלקוח הסתיימה.
3. יום לפני הדיון נכח עו"ד בתחנת המשטרה לצורך ביקור העצור ונקרא ליועמ"ש בתחנה למתן עדות בהקשר להסכם שלום בית שערך בעבר עבור העצור ואשתו. עוה"ד, השואל הודיע ליועץ המשפטי שנבצר ממנו ליתן עדות עקב התחייבות קודמת והעדר עותק מההסכם.
4. במועד הדיון בעניינו של העצור גילה עוה"ד כי בכתב האישום מופיע שמו ברשימת עדי התביעה.

5. לאור המפורט שואל עורך הדין האם הוא רשאי לייצג את העצור בהליך הפלילי, האם התנהגות המשטרה תקינה והאם הוא רשאי לייצג את העצור בהליכים אזרחיים בעתיד.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לשואל כי בהעדר נסיבות מיוחדות המצביעות על ניגוד עניינים אין מניעה שייצג את הנאשם בהליך הפלילי - שכן כלל 36(א) לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), לא חל במקרה זה.
2. אם תתעורר מחלוקת בין עוה"ד לבין הפרקליטות, מן הראוי שהצדדים יאמצו את ההסכם שנערך בזמנו בין הפרקליטות לבין עוה"ד דרור חטר-ישי (פס"ד בימ"ש עליון בבג"צ 7604/06).
3. אשר לשאלה בדבר התנהגות המשטרה - ענין זה אינו בסמכות הועדה אשר אף לא מצאה פסול, לכאורה, בהתנהגותה.
4. הועדה לא מצאה כל מניעה כי עוה"ד ייצג את הלקוח בהליכים אזרחיים כל עוד לא נתגלו נסיבות המצביעות על ניגוד עניינים.
(49450)

עיסוקים אסורים/נוספים // הרשאי עורך-דין לעסוק במקביל הן כעו"ד בעל חשרד פרטי, הן כעורך-דין פנימי של חברה והן כמנהל הקנין הרוחני שלה

העובדות:

1. עורך-דין עצמאי, בעל משרד פרטי, מועסק כעורך-דין פנימי של חברה במעמד שכיר והן כמנהל הקנין הרוחני שלה.
2. פעולת עורך הדין כוללת מתן חוות דעת מומחה ומתן עדות בנושא אכיפה כנגד מי שמפר זכויות יוצרים בבתי המשפט. שואל עוה"ד האם יש בפעולתו כאמור משום התנגשות עם האפשרות שמשרדו והמועסקים בו, יטפלו בענייני האכיפה של החברה כמשרד חיצוני.

עמדת ועדת האתיקה:

1. מאחר שעורך הדין מועסק ע"י החברה הן כעורך-דין פנימי שלה והן כמנהל הקנין הרוחני של החברה, הרי אין מניעה מבחינת כללי לשכת עוה"ד (עיסוק אחר), תשס"ג-2003 שייצג את החברה גם בהליכי האכיפה.
2. בנוסף, מבהירה הועדה כי אם על עורך הדין להסתמך על חוות דעת מומחה כראייה ו/או להעיד במסגרת הליכי האכיפה לא יוכל עורך הדין הן לייצג את החברה והן לשמש כעד באותם הליכים.
(49446)

העובדות:

עורך-דין פנה לועדת האתיקה בבקשה לבחון את אפשרות התפטרותו מייצוג לקוח לאחר שקיבל דו"ח חקירה המראה כי הלקוח, המוכר כנכה צה"ל בגין סכיזופרניה פרנואידיית ונקבעה לו נכות בשיעור 50%, התחזה וייצג מצג כוזב הן בפני עוה"ד והן בפניה של הועדה הרפואית של אגף השיקום, שם מיוצג הלקוח ע"י עוה"ד, הפונה.

בפנייתו תיאר עוה"ד את עובדות המקרה כשהוא מציין שבמשך חמש שנים מתנהלים הליכים בעניינו של הלקוח מתוך רצון להעלות את דרגת הנכות שנקבעה לו.

אשת הלקוח ואמו מסרו לעוה"ד כי אין אפשרות לנהל תקשורת עמו וכך התרשם אף עוה"ד מפגישותיו עם הלקוח.

עתה עומד עניינו של הלקוח בפני הכרעה סופית של הועדה הרפואית ובעקבות מעקב של חוקר פרטי, שהוזמן ע"י משרד הבטחון, נראה שהלקוח מתקשר עם סביבתו, משוחח בטלפון, עורך קניות וכיו"ב, פעולות הסותרות את הרושם שנוצר אצל עוה"ד בדבר מצבו הנפשי.

כאשר ממצאי הקלטת הוצגו בפני משפחת הלקוח, נטען על ידיהם כי מדובר באדם אחר וגם אם הלקוח מתפקד אין הדבר מצביע על העדר נכות נפשית אצלו.

לאור העובדות דלעיל, חושש עוה"ד, הפונה כי חברי הועדה הרפואית יסברו שהוא מעורב ב"תרגיל" והדבר יפגע בשמו הטוב ובאמינותו ומכאן באה שאלתו בדבר התפטרותו מייצוג הלקוח.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה הודיעה לפונה כי אם יש מקום לטעון שהנחקר הינו אחר ולא הלקוח אין מקום להשתחרר מהייצוג.
2. אם לא כך הם פני הדברים כי אז על עורך הדין ליעץ ללקוח ולבני משפחתו להתוודות ולהיאבק על הנכות הנפשית שלטענתם קיימת כמפורט בפנייה.
3. בהעדר הסכמה עליו ליעץ ללקוח ולבני משפחתו לשחררו מהייצוג ביוזמתם ואז לא יהא צורך לבקש את השחרור.
4. אם הערכאה שבפניה מופיע עורך הדין אינה ערכאה שחלות לגביה תקנות סדר הדין האזרחי בדבר השתחררות מהייצוג יוכל עורך הדין להשתחרר עפ"י הוראות חוק השליחות שלפיהן אין צורך בהנמקה לצד הסיבות להשתחררות מהייצוג.

(49308)

הטלת עונש של הוצאה מהלשכה בגין הרשעה פלילית בעבירות שוחד

גזר - דין

1. המשיב, עו"ד ש. הורשע על פי הודאתו בת.פ. (מחוזי ת"א), בעבירות חמורות של לקיחת שוחד - עבירה לפי סעיף 290 (א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"); עבירה של הדחה בחקירה, לפי סעיף 145 (א) לחוק; גניבה בידי עובד ציבור, לפי סעיף 390 לחוק, והפרת אמונים - עבירה על סעיף 284 לחוק.
2. בעקבות ההרשעה בפלילים, עתר הקובל כי נטיל על המשיב עונש של הוצאה מהלשכה, לפי סעיפים 68 ו-75 לחוק לשכת עורכי - הדין, תשכ"א-1961.
3. בא-כח המשיב, עו"ד ר. לא חלק על כך שבעבירות שבהן הורשע המשיב, יש קלון; ואכן, הקלון ניבט בבירור מהמעשים שביצע המשיב, ואשר יפורטו להלן ביתר הרחבה.

ההרשעה בפלילים

4. בהתאם לאמור בכתב האישום המתוקן, שבו הודה המשיב, שימש המשיב כתובע במדור תביעות תל-אביב והמרכז, מטעם רשות המיסים, ובתפקידו זה שימש כעובד ציבור. במסגרת תפקידו, ניהל המשיב תיקי נישומים בעבירות מס מסוג עוון, ובסמכותו היה להגיש כתבי-אישום בגין עבירות המס שנתגלו, ולנהלם בפני בית - המשפט המוסמך לכך, או לגונם בהתאם לדין.

על פי עובדות פרט האישום הראשון, טיפל המשיב בתיקו של ר. - בעלים של חברה, אשר נחקר בגין אי העברת ניכוי מס ממשכורתם של עובדי החברה, וחובו לרשות המיסים עמד על כ-100,000 ₪. המשיב התקשר לר., וביקש להיפגש עימו. בפגישה, שהתקיימה במשרדו של המשיב, הציג המשיב לר. טיוטת כתב - אישום שהכין כנגדו, ודרש 50,000 ₪ לשם סגירת התיק, כשוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו. לאחר דין ודברים העמיד המשיב את דמי השוחד על 15,000 ₪ במזומן, קיבל מידי ר. את הסכום האמור במזומן, ומסר לידי ר. מסמך בחתימתו, המאשר את סגירת התיק. המשיב הורה לר. שלא לספר על כך לאיש, נטל את כספי השוחד והשתמש בהם לצרכיו.

בפרט האישום השני מתואר מקרה נוסף, שבעטיו הורשע המשיב בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור והפרת אמונים; מ. בעליה של חברה בתחום הבניה, הודה בכתב האישום, שהוגש ע"י המשיב בגין אי-העברת ניכוי מס, והדיון בעניינו נדחה לשם בחינת יכולתו להסיר את המחדל.

במועד מסוים התקשר המשיב למ., נפגש עימו בבית קפה והודיע לו כי עליו להעביר

לידיו סך של 30,000 ₪ שאותם יעביר לרשות המיסים כחלק מהסרת המחדלים נשוא האישום. בפגישה נוספת נטל המשיב מידי מ. סך של 29,000 ₪ במזומן, לא העבירם לרשות המיסים והשתמש בהם לצרכיו. יומיים לאחר מכן, במסגרת התיק הפלילי נגד מ. טען המשיב לעונש של 1 ₪ בלבד כנגד החברה, ולעונש של 6 חודשי מאסר ע"ת וקנס בלבד כנגד מ. במשתמע כאילו הסיר מ. את המחדלים, וביהמ"ש כיבד את בקשתו.

5. ביהמ"ש המחוזי גזר על המשיב, בגין מכלול העבירות שבהן הורשע, עונש מאסר של 3.5 שנים, שמהן שנתיים וחצי לנשיאה בפועל, והיתרה על תנאי למשך 3 שנים. כן נגזר על המשיב קנס בסך של 10,000 ₪.

בגזר דינו פירט ביהמ"ש את נסיבותיו האישיות של המשיב, וכן קבע את הדברים הבאים לענין עבירת השוחד, שאליהם אנו מצטרפים:

"האפיון המרכזי של עבירת שוחד נעוץ בפגיעה שנפגע אמון הציבור במשרתי הציבור. מגולמת בה השחתה של המנגנון הציבורי. מנגנון ציבורי מושחת סופו שגורם לשיבוש כל מערכות החיים במדינה עד כדי הטלת רקב במבנה החברתי כולו. לכל אלה משנה תוקף כאשר מדובר במשרת ציבור שהוא פרקליט, האמור להוות סמל לאמון של הציבור במנגנון הציבורי; האמור לעמוד בחזית המאבק לשמירה על טוהר המידות ועל קיומה של המסגרת החברתית".

טיעוני הצדדים בפנינו

6. בא כוחו של הקובל, עו"ד ו., הדגיש בטיעונו כי המשיב ביצע את העבירות במסגרת עיסוקו במקצוע עריכת - הדין, וכי הוא זה שזים את קבלת השוחד. כן נטען כי אין מדובר במעשה חד פעמי, וכי המעשים הצריכו תכנון ופעולה לאורך זמן, שבמהלכו התמקח המשיב על סכומי השוחד. המשיב אף נתן תמורה עבור הכספים שקיבל במרמה, ומעל בתפקידו כתובע בהליך הפלילי. עוד נטען גם לעבירה של הדחה בחקירה, שאותה עבר המשיב בכך שהורה לר. שלא לספר לאיש את שהתרחש יש הבטי חומרה, לאור הציפיה מעורך - דין שיסייע בהשלטת החוק.

עו"ד ו. עתר כי נורה על הוצאתו של המשיב לצמיתות מהלשכה, לאור חומרתן המופלגת של העבירות. ולאור הרצון והצורך לשמור על טוהרו של מקצוע עריכת הדין, על תדמיתו של השירות הציבורי, ועל אמון הציבור ומערכת המשפט, לדבריו, משקלן של הנסיבות האישיות הוא מוגבל ואין לתת להן משקל רב.

ב"כ המשיב, עו"ד ר. אישר כי מדובר במעשים חמורים, אך עתר כי נסתפק בעונש של השעיה לתקופה קצובה, גם אם ממושכת, ונותיר למשיב פתח תקוה לעיסוקו במקצוע. עו"ד ר. טען כי הגם שהמעשים נעשו בשלבים, הם התמקדו בתקופה מוגבלת בלבד, וסיבתם בבעיות שהיו למשיב בעבר, ובאישיותו. המשיב עצמו סיפר כי חווה מצב של התדרדרות אישית ותסכול מקצועי, ובדיעבד הוא חושב כי ביקש לצאת ממצוקתו על ידי פגיעה עצמית.

השיקולים בהטלת עונש-הכלל והפרט

7. על עורך דין קיימות חובות רבות, הרחבות יותר מן החובה שלא לעבור עבירות. כמי שמהווה חלק ממערכת המשפט ושלטון החוק, עליו להדריך עצמו על פי ערכים של כיבוד החוק, הגינות, נאמנות, יושר ותום לב. עורך דין אשר חטא בעבירה שיש עימה קלון, עלול להימצא כמי שאינו כשיר עוד להמשיך לעסוק במקצועו, וזאת על מנת להגן על דמותו ותדמיתו על מקצוע עריכת - הדין, ועל מידת האמון שהציבור רוחש לו, כמו גם הגנה על האזרח מפני יצירת קשר מקצועי עם מי שאמינותו נפגעה.

ר' עלי"ע 3467/00 הועד המחוזי של לשכת עורכי - הדין נ' צלטנר, נו (2) 895, וכן עלי"ע 2579/00 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל - אביב יפו נ' פלוני, פד"י מה (4) 729, 734, עלי"ע 2531/01 חרמון נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי - הדין בתל אביב יפו, פ"ד נח (4) 55, 66; עלי"ע 3866/95 פלוני נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין, תק - על 98 (1) 620.

8. על עבירת השוחד נכתבו מילים הרבה, ואנו נזכיר את אלה:

"מעשה השוחד הינו מעשה חמור מאין כמוהו. יש בו כדי להשחית את מערכת המינהל הציבורי, ולהסיטה לפעול שלא על פי קריטריונים ענייניים, לא על פי הנורמות הראויות למינהל ציבורי תקין, ולא על פי חוק. מעשה השוחד משחית את מידות עובד הציבור ופוגע ברקמה העדינה של מערכת היחסים בין הפרט לבין עובדי הציבור, המושתת על הגינות, ענייניות, אי-משוא פנים, שיוויון ועוד. הוא נוגס בתשתית המבנה החברתי; הוא פוגע באמון הציבור במינהל, שהוא יסוד הכרחי לקיומה של חברה תקינה".

(רע"פ 5905/98 אליהו רונן נ' מדינת ישראל, פד"י נג (1) 728).

9. בעניינינו יפים הדברים, אשר קבע כב' השופט שמגר בעש"מ 4/81 אוהיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (4) 494, 500:

"לקיחת שוחד מכתומה את השירות הציבורי כולו וחותרת תחת תדמיתו.

יש בה כדי לעוות את שיקול הדעת, ועובד ציבור, הנתפס לרעה זו, מאבד ביודעין או שלא ביודעין את היכולת ליישם אמות מידה ענייניות, ולהתייחס לנושא שלפניו על פי שיקולים לגופם בלבד. שירות הציבור איננו יכול לרחוש אמון לעובד, הדורש שוחד, ולמותר להוסיף, כי גם לא יכול להתקיים אמון כלשהו בין האזרח לבין עובד ציבור, הנוטל שוחד, או בין האזרח לבין שירות, אשר בו ממשיכים נוטלי שוחד למלא את תפקידם".

10. העבירות, שאותן ביצע המשיב, הן חמורות ביותר. המשיב, אשר שימש כתובע מטעם רשות המיסים, יזם את העבירות, ובמסגרתן דרש וקיבל שוחד, ובמקרה נוסף גנב לכיסו הפרטי כספים שיועדו לרשות המיסים, תוך שהמשיב מציג מצג שווא בפני הנישום כי מדובר בכספי כופר, ובפני ביהמ"ש - כאילו שולם כופר.

אין המדובר במעידה מקרית וחד - פעמית, אלא במספר עבירות אשר יצאו אל הפועל לאחר תכנון, והצריכו מידה של תחכום. המשיב מעל בתפקידו בצורה בוטה, הפר את האמון שנתנו בו מעבידתו - המדינה, והמערכת המשפטית, בשתי פרשיות שונות ונפרדות,

המעידות על דפוס התנהגות קלוקל ועל ליקוי מאורות שחל אצל המשיב. בכך מעל המשיב גם באמון הציבור במערכת אכיפת החוק.

11. בנסיבות שבפנינו, כאשר עבר המשיב עבירות של לקיחת שוחד וגניבה בידי עובד ציבור, הדגש חייב להיות על טובת הציבור, ועל השמירה על רמתו ושמיו הטוב של מקצוע עריכת - הדין ושל השירות הציבורי. השיקול העיקרי, בבואנו לגזור את דינו של המשיב, יהיה זה של האינטרס הציבורי, ואילו בנסיבותיו האישיות של הנאשם לא נוכל להתחשב אלא במידה הראויה ובמשורה.

12. העבירות שבהן הורשע המשיב קשורות קשר ישיר לניהול הליך משפטי, ובוצעו במסגרת מילוי תפקידיו המקצועיים כעורך - דין. הן מעידות על כשל ערכי, מקצועי ומוסרי חמור. המשיב, אשר שימש כחלק מרשויות אכיפת החוק, הפר את חובותיו החוקיות והאתיות, על מנת לקבל כספים לכיסו הפרטי, תוך ניצול האמון שנתנו בו המדינה ומערכת המשפט. במעשיו הפסולים גילה המשיב, כי אין הוא ראוי עוד לאמון.

13. אנו סבורים, כי האינטרס הציבורי יפגע אם יורשה המשיב בעתיד לשוב ולעסוק במקצוע עריכת - הדין. יש לתת את הדעת ואת המשקל הראוי לצורך בהרתעת הרבים, ובשידור מסר ברור וחד - משמעי, לציבור עורכי - הדין, כי העובר עבירות כה חמורות של קבלת שוחד, גניבה והפרת אמונים, ומועל באמון שניתן בו, לצורך קידום טובתו האישית, יורחק משירות עורכי-הדין ולא יורשה עוד לעסוק במקצוע זה:

"אמצעי המשמעת הראויים חייבים לעמוד ביחס מתאים לחומרת הפגיעה, שאם לא כן עלול להשתמע מסר מוטעה לציבור, כי המערכת המקצועית של עריכת דין, המושתתת על אדני שמירת החוק וכללי טוהר המידות, היא עצמה מקילה ראש בעבריינות מעין זו ואינה מייחסת לה את החומרה הראויה לה. מסר כזה עלול לפגוע פגיעה קשה בתדמיתה של לשכת עורכי-הדין בעיני הציבור, ולהזיק לאמון שהציבור רוחש לחבריה".
(ר' עלי"ע צלטנר הני"ל)

14. נסיבותיו האישיות של המשיב - יש להן מקום בעת גזירת - הדין, ואולם - ".... המשקל שינתן לנסיבותיו האישיות במכלול השיקולים עשוי להיות שונה מאשר בהליך הפלילי, וזאת לנוכח אופיו של ההליך המשמעותי, ומטרת ההגנה שלו על כבוד המקצוע, על רמתם האישית והמוסרית של העוסקים בו, ועל הציבור הנזקק לשירותיהם של עורכי - הדין".
ר' עלי"ע 9638/05 עליזה כהן עו"ד נ' לשכת עורכי הדין בתל אביב יפו (פורסם במאגר "נבו", פסה"ד מיום 22.3.07).

וכן -

"מעמדה ואמינותה של המערכת המקצועית בעיני הציבור הם העומדים במוקד כאן, ואין מנוס ממתן משקל מכריע להיבטים אלה מטעמים שבאינטרס הציבור".

ר' עלי"ע 3467/00 הועד המחוזי של לשכת עורכי - הדין בתל אביב נ' מיכאל צלטנר עו"ד, פד"י נו (2) 895, 905;

15. המשיב עתר בפנינו כי נסתפק בהשעייה לתקופה קצובה, ובכך נאפשר לו לשוב ולעסוק במקצוע עריכת - הדין בבוא היום. עם כל ההבנה לרצונו של המשיב, לא נוכל לבוא לעזרו. המשיב כשל בביצוע עבירות מהחמורות ביותר שיכול עורך - דין לבצע, והפר ברגל גסה את האמון הרב שניתן בו. בכך העיד על עצמו המשיב כי אין בו את אותו עמוד שדרה מוסרי מוצק, אשר חייב להנחותו ולהדריכו גם בעתות מצוקה ולחצים אישיים, ולגבור על כל פיתוי הכרוך במעילה באמונו של הלקוח ושל מערכת שלטון החוק.

לא שמענו מפי המשיב על נסיבות יוצאות דופן, אשר יוכלו לעמעם את חומרת מעשיו, ואיננו יכולים לבטוח בכך, שהמשיב לא יתפתה בעתיד לחזור על מעשיו, בין בשל אישיותו, ובין עקב לחצים חדשים אשר יכול שיתקל בהם בעתיד לבוא.

16. לא התעלמנו מנסיבותיו האישיות של המשיב, אשר פורטו בהרחבה בגור - דינו של ביהמ"ש המחוזי, מדבריו בפנינו, ומדברי החרטה שהשמיע; אך אין בכל אלה כדי להושיע את המשיב מתוצאות מעשיו, לאור החומרה הרבה הטמונה בהם, כפי שפירטנו לעיל.

המשיב עצמו, בעדותו בפנינו, הותיר רושם חיובי, אך מעשיו מדברים בעד עצמם, ומלמדים הם כי אין הוא ראוי, ואינו כשיר, להמשיך לשמש כעורך - דין.

"נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המשיב... משקלן של נסיבות אלה מועט לענין העונש, שעה שהתנהגותו של עורך הדין נגועה בקלון, ויש בה כדי לחתור תחת רמתו ושמיו הטוב של מקצוע עריכת - הדין. מי אשר ממיט קלון על המקצוע, על בתי הדין המשמעותיים של אותו מקצוע להסיק את המסקנות המתבקשות לענין המשך השתייכותו אליו. כך ישמרו על טוהר שמו של המקצוע, וכך יגנו על הציבור הרחב בפני מי שאינם זכאים על פי התנהגותם להשתייך אליו".

(ראה עלי"ע 2758/97 יעקב גולדשטיין נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין (לא פורסם) לא נותר לנו אלא לקוות, כי המשיב ישכיל לבנות את חייו מחדש, וימצא לו עיסוק אחר המכבד את בעליו, ואשר המשיב יכבדו.

סוף דבר

17. לאחר ששקלנו את כלל נסיבות המקרה, אנו גוזרים על המשיב עונש של הוצאה מהלשכה, בהתאם לאמור בסעיפים 68 ו-75 לחוק לשכת עורכי - הדין, תשכ"א-1961.

ההחלטה תפורסם כאמור בסעיף 69 (ב) לחוק לשכת עורכי - הדין.

(בד"מ 197/06)